

Samfunnsutvikling - Kommunal veiledning plan

Trysil kommune
Postboks 200

2421 Trysil

Deres ref:
2023/1643

Vår ref:
2020/40627-37
Gunhild Tørhaugen, plan
Ove Holseng, kulturarv, arkeologi
Mette Bjørnsen Saur, samferdsel
Kristin Loe Kjelstad, kulturarv, bygg og landskap

Dato:
11.12.2023

Merknader - Områdeplan for Innbygda - Trysil sentrum - nytt offentlig ettersyn

Vi viser til oversendelse fra Trysil kommune datert 26.10.2023, og avtale om utsatt høringsfrist fra 08.12.2023 til 12.08.2023. Saken omhandler nytt offentlig ettersyn, 4. gangs høring, for forslag til «Områdeplan for Innbygda – Trysil sentrum».

Bakgrunn

Arbeidet med områdeplan for Innbygda i Trysil er et omfattende arbeid der planprogrammet ble vedtatt allerede i 2017. Planforslaget har tidligere vært lagt ut i 2020, 2021 og 2022. Et nytt forslag til «Områdeplan for Innbygda – Trysil sentrum» ble lagt fram for Hovedutvalg for forvaltning og teknisk drift i møte den 14.06.2023. Hovedutvalget vedtok å legge planforslaget ut til nytt offentlig ettersyn med flere alternativer.

Endringer, kort oppsummert, etter 4. gangs behandling

-Av mindre justeringer kan nevnes oppretting av eierform på veger med hensyn til hva som skal være offentlig og privat. I tillegg er det lagt til parkeringsareal lengst nord.

-Som følge av arbeidet med detaljreguleringsplan for Innbygda barnehage, ble det klart at det er behov for å oppgradere krysset Storvegen/Gamlevegen.

-Arealet for kulturhuset er utvidet noe mot rådhuset for å gi større fleksibilitet ved en eventuell utvidelse av kulturhuset. I tillegg er formålet endret til kombinert kulturhus/administrasjon. Formålet på gårdstunet på eiendommen Kvea er endret fra rent boligformål til kombinert formål bolig/tjenesteyting (BKB14-B/T), som for tilliggende del av eiendommen.

-Liste over planer som helt eller delvis erstattes er oppdatert og det er gjort rettelser/presiseringer i planbestemmelsene.

6 alternative kartutsnitt følger planforslaget, og kort oppsummert gjelder dette:

1. Envegskjørt Løkjavegen

2. Parkeringsareal: Det foreslås et alternativ der regulerte parkeringsplasser i gjeldende reguleringsplaner i sentrum videreføres.

Postadresse:
Postboks 4404
Bedriftssenteret
2325 Hamar

Besøksadresse:
Innlandet fylkeskommune
Parkgata 64
Hamar

Telefon: +47 62 00 08 80
E-post: post@innlandetfylke.no
Internett: www.innlandetfylke.no
Org.nr.: 920717152

3. Utvidelse Fladhagenparken

4. Vegalternativer til Innbygda barnehage

5. Hensynssoner for bevaring av kulturmiljø

6. Alternative retningslinjer for sentrumsformål (BS): De tidligere feltene BS6, BS10 og BS11 er nå delt opp i plankartet, slik at man har fått **tre nye felt: BS20, BS21 og BS22**. Alternative retningslinjer for sentrumsformål innebærer at **feltene BS6, BS7, BS8, BS9, BS10, BS15 og BS20 foreslås med en maksimal byggehøyde 15 meter og maksimal utnyttelsesgrad på 80 % BYA**. For felt BS21, som tidligere var en del av BS11, er det foreslått en maksimal byggehøyde på 12 meter og maksimal utnyttelsesgrad på 65 %. Alternativet innebærer også et forslag om å **fjerne krav om at fasader ikke kan ha en sammenhengende lengde på over 20 meter**. Det er også foreslått å **fjerne kravet til pulttak og saltak**.

Fylkeskommunens rolle

Vår uttalelse er begrunnet ut fra vårt veiledningsansvar (pbl. § 3-2) og vår samfunnsutviklerrolle med ansvar for å bidra til en helhetlig og ønsket utvikling gjennom planlegging i Innlandet fylke, samtidig skal vi ivareta vårt faglige myndighetsansvar på utvalgte områder. Dette omfatter både nasjonale og regionale mål og hensyn på fagområder som; kulturarv, samferdsel, trafikksikkerhet, kollektiv, gåing og sykling, samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SBATP), stedsutvikling, friluftsliv, barn og unges interesser, vilt, villrein, vannmiljø, ferskvannsfisk og universell utforming. Fylkeskommunen har et særskilt ansvar som vegeier og forvalter av fylkesvegene i Innlandet, samtidig som vi også skal forvalte eiendommer i kraft av å være grunneier.

Plan

Stedsutvikling: Trysil kommune har gjennom mange år arbeidet systematisk for å videreutvikle Innbygda til et levende og attraktivt sentrum, både for egne innbyggere, deltidsinnbyggere og besøkende. I flere perioder, helt fra 90-tallet, har fylkeskommunen bidratt til stedsutvikling både til utviklingsprosesser, analyser og konkrete opprustingstiltak. Det har vært fokus på sammenhengen og rolledelingen mellom sentrum og anlegget i Trysilfjellet. Trysil har et unikt kommunesenter med mange kvaliteter som bør danne grunnlag for en videre utvikling. Dette i stor kontrast til utgangspunktet for skidestinasjoner på svensk side, som i stor grad vil kunne konkurrere om de samme deltidsinnbyggere og besøkende som Trysil.

Det skjer mye positivt i Innbygda. Opparbeiding av flomvoll mot elva har tilrettelagt for en attraktiv og bilfri elvepromenade med mange gode møteplasser. En utvidelse av Flagenparken, opparbeidelse av Løkkjasvingen og gode forbindelser på tvers av sentrumsområdet vil knytte promenaden bedre sammen med de andre sentrumsfunksjonene og gjøre det attraktivt å bevege seg rundt til fots.

Arealet («torget») tilknyttet rådhus/kulturhus, skimuseet og de tre saltakshusene er et viktig knutepunkt, og har kvaliteter som må sikres og styrkes for å ivareta stedsidentiteten med småskala saltaksbebyggelse. Området ligger sentralt, tett på både skole, barnehage, bibliotek og andre sentrumsfunksjoner, og den lave høyden som preger tettstedet i dag gjør at man visuelt bevarer kontakten mot alpint- og sykkelanlegget i Trysilfjellet.

Vi viser her til mulighetsstudiet for Sentrumsplan Trysil, som gir tydelige strategiske råd for utviklingen.

Det er laget tre illustrasjoner av et hypotetisk bygg på felt BS10, utbygd etter de alternative bestemmelsene. Alternativet med høyest utnyttelse viser et bygg med 15 m høyde, flatt tak og en sammenhengende fasade på over 20 meter, plassert tett på attraktive områder og bygg med hensynssone for vern. Vi kan ikke se at det er gjort noen form for tilpasning til de eksisterende omgivelsene. Bestemmelsene vil medføre de samme konsekvenser for de andre tomtene som er foreslått samme utnyttingsgrad.

-Hva vil dette gjøre med de eksisterende kvalitetene og muligheter som gjør dagens område attraktivt?

-Hvilken utvikling ønsker Trysil kommune i sentrum, og hva trenger sentrum av virksomheter på gateplan i et så sentralt område?

For å sikre kvalitetene i sentrum må bestemmelser i planen om byggehøyder, utnyttingsgrad og utforming sikre dimensjonering av nye bygg som ikke dominerer og bryter ned sentrums skala. Med høy utnyttingsgrad vil kommunen kunne bidra til å drive opp tomteprisene og potensielt ekskludere lokale aktører, eller bremse utvikling for en mindre og mer stedstilpasset skala. En så konsentrert blokkbebyggelse vil gi konsekvenser for sol og skyggevirksomheter, grøntområder, bevegelsesmønster, visuell orientering, siktlinjer mm.

Vi viser til mulighetsstudiet og viktige prinsipper for ny utvikling i sentrum:

Pkt 3. Alle nye bygninger skal som hovedregel enten ha skrånende tak eller saltak. Blågrønne tak kan vurderes der dette vil passe inn i bymiljøet.

Pkt 5. For å beholde bygdekvalitetene skal nye prosjekter ha mellom 2 - 4 etasjer pluss tak, avhengig av hvor i Innbygda du befinner deg. Det bør være mulig å bygge flere etasjer, men disse skal løses i takkonstruksjonen.

Innbygda skal fortsatt være bygd ikke by - og for å skape liv i gata må noe skje i 1.etg. Dette gjør det mer interessant å bevege seg til fots og kriterier for å lykkes er at:

- Bebyggelsen forholder seg til gata
- Unngå lange monotone fasader
- Ikke for langt mellom inngangene til butikkene
- Bevissthet på hjørner i kvartaler
- Konsentrere aktiviteten, bedre å samle butikkene enn å spre dem.
- Brede nok fortau
- Menneskelig skala

Vi viser videre til planbestemmelsene 1.1 Planens hensikt: Formålet med områdeplan for Innbygda - Trysil sentrum er å legge til rette for en helhetlig og langsiktig utvikling av et "365-dagers sentrum". Med dette menes et sentrum som er velfungerende og attraktivt som bosted for fastboende hele året, som arbeidssted og for besøkende. Målet er også å få tydelige og enhetlige rammer for vern og utbygging i områder utenfor sentrum.

I kommunens nye samfunnsdel (vedtatt 14.02.2023) til kommuneplanen er det synliggjort i noen klare mål og strategier:

Strategi: Vi utvikler Trysil som et attraktivt sted med et godt bomiljø og med vekt på grønnstruktur, arkitektur, kulturarv, handel, næring og sosiale møtesteder.

Mål: Bidra til at Trysil kan beholde og utvikle sin posisjon som et attraktivt helårs reisemål i et bærekraftperspektiv.

Strategi: Vi legger til rette for en utvikling for besøkende som også kommer innbyggerne til gode.

Mål: Trysil har et levende og kompakt kommunesentrum, og grendesenter med gode bo- og miljøkvaliteter.

Strategi: Vi legger til rette for at det er nok og varierte boliger for å dekke ulike ønsker og behov og for å gi grunnlag for variert befolkningssammensetning.

Trysil kommunes samfunnsdel ble revidert i 2023 og strategier og mål er nylig vedtatt.

Boligstrategi: Kommunen har en vedtatt boligstrategi, Trysil kommunes strategiske boligplan, 2021-2033 «Bolig hele livet», som både omhandler offentlig/privat samarbeid og strategiske tomtkjøp. Det er viktig at denne strategien med handlingsprogram sees i

sammenheng med områdeplanen framover. En grundig kartlegging av boligbehovet som synliggjør hvilke typer boliger, prisklasser, og til hvilke grupper som trenger/ønsker sentrumsboliger kan være en god prioritering for videre planlegging for hvor og hvordan sentrum skal fortettes. Dette vil tydeliggjøre bostedsattraktivitet og stedets identitetskraft og synliggjøre hva innbyggerne selv ønsker.

Folkehelseperspektivet: Folkehelseperspektivet er viktig i planlegging og tilrettelegging av boliger og boligområder. Bomiljøet må inngå som en integrert del av et helsefremmende lokalmiljø, med møteplasser, der fysisk aktivitet er en naturlig del av dagliglivet og der folk er trygge og opplever tilhørighet og trivsel. Det er veldig positivt at dette er sikret i planbestemmelsene, viser til **1.2.9.Folkehelse** a) Planlegging og tiltak skal bidra til å fremme god folkehelse ved etablering av gode gangforbindelser, møteplasser og leke- og uteoppholdsarealer.

Parkering: Plassering av parkeringsareal har stor påvirkning på trivsel og trafikksikkerhet i sentrum, viser til planbestemmelser, **1.2.5.1 Generelle bestemmelser:**

a) *Krav til parkering for ny bebyggelse og ved bruksendring skal dekkes innenfor egen eiendom eller gjennom tinglyst avtale på nærliggende eiendom.*

f) *Bilparkering innenfor sentrumsformål (BS) bør anlegges under bakken eller i felles anlegg innenfor felt SPH1, SPH2, BAA2 eller BAA4 i samsvar med frikjøpsordning, jf. 4.1.6. Hvis dette ikke er mulig gjelder pkt. a).*

Vi viser til kap. 7 parkering i mulighetsstudiet, og fylkeskommunen anbefaler at disse føringene sikres i planforslaget. Parkering på bakkeplan må begrenses og parkeringshus i 1. etasje frarådes. Høy tomteutnyttelse for boliger vil medføre krav om forholdsvis store parkeringsareal og dersom dette arealet blir plassert i 1. etasje på nybygg for bolig vil dette i stor grad forringe bokvaliteter og attraktivitet i sentrum. Det bør på et tidlig stadium synliggjøres om det er økonomi i prosjektet til å bygge flomsikre parkeringskjellere.

En god løsning er frikjøpsordningen der grunneiere/utbyggere kan bidra til å realisere et felles parkeringsanlegg, f.eks på parkeringsplassen bak rådhuset. Dette kan bidra til å unngå/ redusere antall mindre/fordyrende parkeringsanlegg i sentrum.

Nye regionale planer: Fylkeskommunen viser til nye regionale planer og spesielt til ny Regionalplan for det inkluderende innlandet.

<https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/regionale-planer-og-strategier/regional-plan-for-det-inkluderende-innlandet/>

Regionalt planarbeid er forankret i Innlandsstrategien, som ble vedtatt av fylkestinget 23.09.2020, og strategien bygger på FNs 17 bærekraftsmål og gir retning for prioritert politikk fram til 2024. Den er lagt til grunn ved arbeidet med ny Regional plan for det inkluderende Innlandet og vi viser spesielt til kap. 4 Lokalsamfunn, møteplasser og kultur.

Kulturarv

Ett av de sentrale målene for planen er å «styrke og videreutvikle Innbygdas identitet gjennom å ivareta viktige deler av den eldre bebyggelsen, samtidig som en åpner for fortetting og fornying.» Målkonfliktene i planen er drøftet, blant annet at fortetting fører til at kulturminner og kulturmiljøer settes under press.

Fylkeskommunens uttalelse har både ved 1.gangs høring i 2020 og 2. gangs høring i 2021 politiske vedtak som legger vekt på at planen må vektlegge kulturminneverdiene i tettstedet, slik at stedets historie og attraktivitet styrkes. Dette har i stor grad også blitt belyst og vektlagt i mulighetsstudien og planforslaget ved tidligere ettersyn.

Fylkeskommunen mener det alternative forslaget som leggs frem bryter med stedets identitet og svekker kulturminneverdiene i tettstedet. Forslagene går på økte rammer for høyde, økt utnyttingsgrad, fjerning av bestemmelse som begrenser fasadelengde og bestemmelse om pulttak/saltak, og fjerning av areal avsatt til hensynssone for bevaring av kulturmiljø.

Vi viser til administrasjonens forslag og begrunnelser, som i stor grad støtter seg til de utredninger og vurderinger som ligger i mulighetsstudiet og annet planunderlag i denne prosessen som har vart i flere år. I tillegg har fylkeskommunen tidligere kommet med innspill til lavere byggehøyde enn det som er foreslått for sentrale deler av Storvegen for å beholde det karakteristiske preget, og ytterligere sikring av enkelte bygg og kulturmiljøer, som Skogbrukets hus, Rådhus/kulturhuskvartalet og Lundsanden/Sandvoll. Disse merknadene opprettholdes.

Tett kobling til arbeidet med kommunens kulturminneplan har vært viktige momenter gjennom hele prosessen, sammen med nasjonale og regionale føringer, bla Riksantikvarens bystrategi som har en klar anbefaling om tilpasning mellom eldre og nyere bebyggelse. Vi viser også til den brede prosessen som har vært i arbeidet med kulturminneplanen, og det lokale deltagelsen til denne. Engasjementet for å ivareta stedets egenart og identitet vises også i mange lokale høringsuttalelser til sentrumsplanen.

Byggehøyder, utnyttelsesgrad og hensynssoner:

I mulighetsstudien er det gjort en grundig vurdering av stedets egenart, attraktivitet og menneskelig skala. Vi frarår det alternative forslaget til bestemmelser, som åpner for 15 meters byggehøyde og flate tak på store deler av sentrum. I områdeplanen har det blitt arbeidet med en modellering av ulike soner. Også i uttalelsen til 1. og 2. gangs høring har vi anbefalt lavere byggehøyde på deler av forslaget (BS 4 og BS15). Mange av miljøene i sentrum vil bli ytterligere svekket og dominert av en utbygging som bryter den opprinnelige skalaen i tettstedet.

Hvis man skal gå inn på å åpne foreslå en økning mener kommuneadministrasjonen at områdene BS 5 og den nordre delen av BS6 kan vurderes. Fylkeskommunen frarår å endre høydene her, da det vil endre gatas preg vesentlig, og svekke miljøet rundt bygninger vi mener har verneverdi.

Vi opprettholder anbefalingen om at **Skogbrukets hus** som ligger i BS5 bør få hensynssone og juridisk linje bevaring. Skogbrukets hus ble oppført av Trysilvassdragets Skogeierforening i 1959-61. Bygningen er en typisk representant for bygningsmiljøet i Storvegen fra 50/60-tallet, med verdifulle detaljer. Arkitekt var P.M. Motzfeldt, ifølge «Innbygda – et miljø med tradisjoner». Utsmykningen i sandblåst glass er tegnet av Bjarne Rundfloen, Trysilkunstner med 100-årsjubileum i 2020.

I det alternative forslaget er også BS10, kvartalet med **Lundsanden og Sandvold**, Storvegen 10 og 12 foreslått med 15 meters byggehøyde og mulighet for flatt tak. Her foreligger det illustrasjoner i planmaterialet som viser konsekvensen forslaget. Vi frarår det alternative forslaget, og gjentar anbefalingen om at dette kvartalet bør avsettes med hensynssone kulturmiljø, juridisk linje for bevaring, lavere byggehøyde og krav om saltak ut

fra bygningenes historikk med og plassering i sammenheng med rekken Gamleskola – Lundsanden/Sandvold og gården Flathagen. Gården Flathagen ligger der Trysil eldste bosetting lå, med deler av bebyggelse fra 1700-tallet (ref. kulturminneplanen).

Fladhagenlåven er en del av kulturmiljøet til gården Flathagen, og vi støtter administrasjonens argumentasjon knyttet til at denne fortsatt må ligge som hensynssone kulturmiljø. Selve låven bør ha juridisk linje, og hensynssonen vil sikre god tilpasning til kulturmiljøet både på Flathagen og videre inn i Løkjavegen. Dette arealet er vist med «hjertesone» i mulighetsstudien.

Harildstad-eiendommen knyttes til krigshistorien, og byggets særpreg og historikk er godt beskrevet i administrasjonens saksframlegg og tilrådning, og vi anbefaler at hensynssonen bevares mot Storvegen, slik at bygningen bevarer sin synlighet, slik den er vist ved tidligere ettersyn.

Løkjatorget: Det er positivt at det er lagt juridisk linje på bebyggelsen rundt Løkjatorget, men det ser ut til at hensynssonen som var på tilliggende deler av hotellet i BS15 er fjernet i forhold til forrige ettersyn. Hensynssonen bør videreføres, med tydelige retningslinjer knyttet til kulturmiljøet langs Løkjavegen.

Rådhuset/Kulturhuset Heggelund

Fylkeskommunen har i tidligere uttalelse bedt om at rådhuset med kulturhus sikres med hensynssone og juridisk linje for bevaring, og vi fastholder dette. Vi er klar over at det pågår prosesser knyttet til utvikling av kulturhusdelen. I disse prosessene bør det opplyses særskilt om at kvartalets kulturhistoriske betydning. Det vises til kommunens egen nettside ved 65-års-markeringen for bygget. Kvartalet representerer en tidlig fase for moderne rådhus/kulturbygg, oppført i perioden 1956-59 og tegnet av den nasjonalt anerkjente arkitekten Øivin Holst Grimsgaard, med plan for uteområdene av Karen Reistad, som er en av nestorene innen norsk landskapsarkitektur.

Fladhagenparken: Utvidelse av aktivitetsområde sørover kan være et positivt tiltak for sentrum, og vil ikke komme i fysisk konflikt med kulturmiljøer.

Merknader til bestemmelsene

1.3. Kulturminner og kulturmiljøer (pbl §12-7 nr 6)

I tillegg til å vise til Riksantikvarens database Askeladden for de fredete kulturminnene bør kommunen også vise til grunnlaget for vurdering av verneverdi som ligger i kommunens arbeid med kulturminneplanen.

Under dette punktet kan det utformes bestemmelser for å sikre verneverdier i bygninger, andre kulturminner, og kulturmiljøer, herunder vern av fasade, materialbruk og interiør. Det gjelder også for miljøer som ikke er sikret av hensynssone kulturmiljø.

Dersom kommunen ikke sikrer Skogbrukets hus ved å benytte hensynssone/juridisk linje, anbefaler vi å utforme en bestemmelse som sikrer ivaretagelse av glasskunsten i byggets fasade.

4.2.2. c) Juridisk linje – bevaringsverdig bygg – Trysil kirke

Teksten bør presisere at Trysil kirke er listeført (verneverdig med nasjonal verdi), og at alle tiltak skal forelegges Riksantikvaren som kulturminnemyndighet. Referansen til rundskrivet må oppdateres til Q-06/2020 *Forvaltning av kirke, gravplass og kirkens omgivelser som*

kulturminne og kulturmiljø. Rundskriv T-3/2000 er opphevet. Rundskrivet sier: «Dersom det skal settes i gang tiltak på disse kirkene som går ut over vanlig vedlikehold, skal saken forelegges Riksantikvaren til uttalelse før kirkens godkjenningsorgan treffer sin beslutning, jf. kirkebyggforskriften § 4.»

I planbeskrivelsens punkt 4.6 knyttet til kirken står det at nye tiltak i listeførte kirkers nærområder skal behandles av fylkeskommunen. Teksten referer til Kirkeloven. Denne er opphevet, og erstattet av lov om tros- og livssynssamfunn, med kirkebyggforskrift og rundskriv Q-06/2020.

Til arealformål 4.1.23 Grav og urnelund bør det legges inn henvisning til gravplassloven. Etter gravplassloven § 4 første ledd skal anlegg, utvidelse, nedleggelse eller annen vesentlig endring av gravplass og bygninger på gravplass forelegges Statsforvalteren i Vestfold og Telemark for godkjenning. Der slike tiltak gjelder uteområder ved listeførte kirker, skal Statsforvalteren i Vestfold og Telemark før eventuell tillatelse gis, innhente uttalelse fra rette kulturmiljømyndighet, som her er Innlandet fylkeskommune.

5.2.1. Retningslinje til hensynssone bevaring av kulturmiljøer (pbl § 12-7 nr. 6) (H570_1 – H570_10). Vi ber om retningslinjen fastsettes som bestemmelse, slik det er anledning til på reguleringsplannivå. Det vil gi en klarere juridisk hjemmel for vernet.

Plankartet viser at **Ørnsminde** er regulert med H570-11, noe vi støtter, men retningslinjen bare gjelder sone 1-10. Vi ber om at dette rettes opp, slik at -11 kommer med. Vi har tidligere bedt om at Ørnsminde også omfattes av juridisk linje, og opprettholder dette. Tomten er regulert til friområde O-GF16, men har ikke egen beskrivelse under 4.4.2 Friområder. Tomten kommer inn under overskriften GF15-GF18, og bestemmelse a), men ivaretagelse av bygningen og bruken av denne er ikke nevnt. Vi viser til tidligere anbefaling om juridisk linje for Ørnsminde. Bygningen, som ligger bak et plankegjerdet nord-øst for kirkegården, er en rest av ett av Trysils flotteste gårdsanlegg, som ble bygd opp midt på 1800-tallet som disponentbolig for AB Mölnbacka-Trysil. I 1975 ble de øvrige bygningene revet. Bygningen representerer en del av Trysils skoghistorie, og bør ivaretas for kommende generasjoner. (ref. Fortidsminneforeningen Trysil og Engerdal, notat).

Kulturminneplan for Trysil

Under planens punkt 7 – «Relevante dokumenter» bør utkast til kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø legges inn, med merknad om at dokumentet er under arbeid. Trysil kommune har arbeidet med kulturminneplanen over flere år. Arbeidet med kulturminneplaner er en prioritert oppgave innen kulturminnevernet, med stimuleringsmidler både fra Riksantikvar og fylkeskommune. Arbeidet i Trysil har engasjert mange, og dokumentet som nå foreligger er datert i 2.5.2019. Etter den tid har det også vært innspill til plandokumentet fra flere hold. Vedtak har avvendt arbeidet med sentrumsplanen, og i denne prosessen har planen hatt status som kunnskapsgrunnlag. Vi å drøfte med kommunen hvordan arbeidet med kulturminneplanen skal landes og ivaretas som forpliktende plangrunnlag.

Pilegrimsleden

Pilegrimsleden gjennom Trysil er en del av Østerdalsleden, godkjent som St. Olavsveg til Trondheim. Ved sammenligning av kart for leden på www.pilegrimsleden.no – Digitale kart og områdeplanen er linjen delvis i konflikt med byggeområder i områdeplanen. Leden bør synliggjøres i reguleringsplanen. Vi anbefaler at leden sikres gjennom som hensynssone H570 kulturmiljø eller H530 friluftsliv. Til hensynssonen må det innarbeides egne bestemmelser. Forslag til tekst kan være «Pilegrimsleden skal holdes åpen for fri ferdsel. Skilting og tilrettelegging skal følge standarder og maler for Pilegrimsleden». Der leden følger

ordinær veg eller gangveg bør det legges en linje med symbol som viser pilgrimsleden. Dersom leden skal legges om der det er konflikt følger dette egne prosedyrer merkehåndboken som er tilgjengelig på nettsiden. Fylkeskommunen ved kulturarv kan kontaktes for veiledning om dette.

Kulturarv- arkeologi

Når det gjelder automatisk freda kulturminner har vi ingen merknader ut over de vi hadde i saksframlegget datert 21.09.21. Vi viser ellers til varslingsplikten jf. kulturminneloven § 8, andre ledd, som er tatt inn i planens bestemmelser.

Klima, miljø og naturmangfold

Regionale planer: Det ble tidligere i år vedtatt to nye regionale planer: Det grønne Innlandet (regional plan for klima, energi og miljø) og Saman for eit tryggare fylke (regional plan for samfunnstryggleik). Disse inneholder begge mål for bærekraftig utvikling i Innlandet, og skal legges til grunn i videre arbeid.

Vassdrag: Fylkeskommunen stiller seg positiv til at vassdrag er inkludert i planbeskrivelse og -bestemmelser, og at tidligere innspill er fulgt. Vi ønsker å gjøre oppmerksom på at de regionale vannforvaltningsplanene ble rullert i 2022, og det er nå regional vannforvaltningsplan for vannregion Västerhavet 2022-2027 som er gjeldende for området, og som skal legges til grunn i planene.

Naturmangfold: Naturmangfold er godt gjort rede for i planbeskrivelsen, men det legges vekt på truet og prioritert natur. Vi ønsker å belyse viktigheten av ikke-truet natur, og mener dette også bør inkluderes i en såpass omfattende plan som denne. Dette kan for eksempel gjøres i avsnittet om blågrønn struktur, i tillegg til naturmangfoldskapitlet. Vi anbefaler også å inkludere en bestemmelse/retningslinje om ivaretagelse av naturmangfold. Et eksempel på ordlyd kan være "Naturmangfold skal så langt det er mulig ivaretas ved utvikling, utbygging og andre aktiviteter innenfor planområdet. Arbeid skal gjennomføres så skånsomt som mulig for å ivareta både truet og ikke-truet natur."

Samferdsel

Adkomst Innbygda barnehage

I reguleringsplan for Innbygda barnehage, vedtatt 14.02.2023, er det satt krav om oppgradering av krysset mellom Gamlevegen og fv. 2172, Storvegen. Selve arealet for krysset inngår ikke i reguleringsplanen for barnehagen, men omfattes av områdeplanen for Innbygda. Det er nå lagt frem tre alternative adkomster til barnehagen.

Alternativene er vurdert i notat datert 27.09.2023. Vi savner imidlertid vurdering av hvordan trafikken i Gamlevegen vil påvirkes ved eventuelle alternative adkomster. I alternativ 1 er det lagt til grunn av ny adkomst skal benyttes til levering/henting. Ansatte, varelevering og renovasjon skal fremdeles bruke Gamlevegen. For alternativ 2 og 3 er det vist en gjennomgående veg, men ikke beskrevet om den skal stenges for gjennomkjøring. Det er vurdert at 80 % av kjøretøyene som skal til barnehagen kommer fra nord. Alternativ 2 og 3 vil, for de som kommer nordfra, utgjøre en relativt lang omveg frem til barnehagen. Dette kan medføre at det likevel velges å bruke Gamlevegen, som igjen kan medføre «villparkering».

Kommunedirektøren har i saksfremlegget gjort en god vurdering av alternativene, og konkludert med at å benytte Gamlevegen som adkomst til ny barnehage er en god løsning. Kommunedirektøren anbefaler å ikke gå videre med alternativ 2 og 3, men at alternativ 1 kan

være aktuell i fremtiden. Fylkeskommunen ser utfordringer knyttet til alternativ 2 og 3. Selv om man oppnår håndbok-krav, er plassering av krysset i alternativ 2 ikke gunstig. Både alternativ 2 og 3 vil medføre lengre kjøreveg, og alternativ 3 vil også medføre økt trafikk gjennom boligområde. Når det gjelder alternativ 1, vil vi ikke motsette oss etablering av nytt kryss med fylkesvegen, men at det først gjøres erfaring med bruk av Gamlevegen før det eventuelt blir aktuelt med ny adkomst. Ut fra dette støtter vi kommunedirektørens vurdering.

Vi har ikke gjort en teknisk gjennomgang i forhold til fremlagte prosjektering, og forutsetter at kravene i håndbok N100 ivaretas.

Vi minner om at trafikkarealer ved barnehager må utformes slik at rygging i størst mulig grad unngås. Det må skilles på levering/hente-arealer og områder for varelevering/renovasjon. Det må videre legges til rette for trygge gangarealer fra parkeringsplassen og frem til barnehagen.

Tiltak som berører fylkesveg

Vi minner om at alle eksisterende avkjørsler (inkludert avkjørselspiler) i gjeldende reguleringsplaner skal videreføres og tegnes inn på plankartet.

Det må tas inn i bestemmelsene av alle avkjørsler fra og kryss med fylkesveg, skal ha utforming i henhold til vegnormalen, jf. Statens vegvesens håndbok N100 «Veg- og gateutforming».

Samferdselsavdelingen i Innlandet fylkeskommune skal ha byggeplaner for eventuelle tiltak som berører fylkesveg oversendt i god tid før gjennomføring. Tiltak og eventuelt behov for gjennomføringsavtale skal avklares med fylkeskommunen før igangsetting. Dette må tas inn i reguleringsplanen som en bestemmelse.

Samlet vurdering

Fylkeskommunen har vurdert saken og viser til merknader under de ulike fag. Vi viser spesielt til merknader angående *Alternative retningslinjer for sentrumsformål (BS)* og *Hensynssoner for bevaring av kulturmiljø*.

Fylkeskommunen kan ikke se at visjoner for stedsutvikling og attraktivitet, som tydelig fremgår i mulighetsstudiet, vil bli tilstrekkelig ivaretatt i planforslaget dersom alternative retningslinjer for økte byggehøyder, fri takform, manglede lengdekrav for sammenhengende fasade vedtas.

Trysil kommune jobber godt, og mulighetsstudiet viser at kommunen har kunnskap og gode intensjoner og synliggjør både Tryslingene og turistene. «*Bra for Tryslingene – bra for turistene*». Et Trysil som er attraktivt for de som bor der vil også være attraktivt for besøkende.

Vi anbefaler å styrke sentrum basert på egen identitet og historie. Dersom Trysil skal bevare sin småskala stedsidentitet må dette sikres i planbestemmelsene. Ta gjerne kontakt for dialog omkring våre innspill.

Med vennlig hilsen

Kristin Ryen Reithaug
seksjonssjef

Gunhild Tørhaugen

plankoordinator

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I INNLANDET

STATENS VEGVESEN LILLEHAMMER KONTORSTED